

Abonnement pour un an:

250 piastres

Edition spéciale 500 piastres

Adresse:

Idjtihad Constantinople

Téléph-St, 865

XXème ANNÉE

1 Novembre 1924 — No 171

اجتهاد

فلسفی ، اجتماعی ، ادبی ، اقتصادی مجموعه

اٲونمانه سنه لکى [٢٤ نسخه]

داخل ايجون ٢٠ خارج ايجون

٢ ١/٢ اعلا کاغدايى ٥ ايرادر .

اداره خاھسى

جفال اوغلانده « اجتهاد نهوى »

تلفرون : استا ببول ٨٦٥

يکرمنجى سنه

نومرو ١٧١ - ١ تشرين ثانى ١٩٢٤

انفلاق حقیقت - بر مکتوب

استاد ،

معتاد اوزره سحر وقتی قالقدیغمده فقیر حجره مده
رسائل اجتهادیه کزی او قورکن بین النوم والیقظه بر حال
کلدی ستونلر، نظم می نثر می بیلمم قفا طاسمک ایچنده
دیزلیدیکنی کوردم، یازدم سزه کونده بیورم نه یار سزه کز
یاپکنز، ایستر قبول ایدک ایستر قابو کزدن طیشاری آتک []
مقصد بر محبت قاپوسی آچق . سزک عشق محبت نامنه
قابو کزک قنادلرینک آچیق اولدیغنی سویله دیلر . ذاتاً
اوتنه دنبری کوزلر مک نوری روح محبت کزی کوریوردی
و آچیق وجدانه کزک صحیفه لرینی او قویوردی . فقیر کزک
دینی ، ایمانی ، اطمینانی یکی یکی قناعتلرم واردی . قناعت
خلافه حرکت ایتمه نك، طور و وضعیت آلمانک نه الیم بحران،
نه بیوک عذاب وجدانی اولدیغنی سز عالملر تقدیر بیورورسکنز،
هر زمان تقریر بیورورسکنز . بو آنه قدار حسیاتی
اظهار ایتمک، بحران دن عذاب دن صیریلق هوسنی کلیوردی؛
شیمدی هوسلنمه یه باشلادم اما هوسلرمک اظهارینه بر
زمین انطباع بولمق ده بر مسئله ! هوسم قرآن و حدیث
بیورتیلرینی یکی بر ایمان و مفکوره سیستمیه قارشیلانمغه
معطوف ایدی . مجتهد شرع ، مجدد دین و یا جلال الدین
و سیف الدین اولمیه قدر کیده مزه سه مده اوز مسلمان
و تورک اوغلی تورک اولار ق کال الدین، جمال الدین، مصلح الدین
اولورم کبی کلیور .

یومی غزته لر سستونی مشتیهان دین و ایمانه مساعد
دکل مجموعه اجتهادیه کزدن غیری اسبوعی ، شهری مجامع
علمیه دن اساساً بر حظ ایمان آلامیورم . هله کچمش
زمین وزمانک یوچلیرینه اسکی یکی یول کوسته رن عتیق
(صراط مستقیم) ، جدید (سبیل الرشاد) مجموعه فتن
و افسادین، جامعه تجیر و استبدادین اله بیله آلمق ایسته مم .
نرده قالدی اره سنه کیریم ؛ دیله طولایه ییمده دلی ده
دینی ده قارالایم . . عجیباً صحیفه عرفان و سجیه کزده بو
فقیره ده یر وارمی ؟ یوقسه بزم صحیفه لر مزده دین و ایمان
ایشی یوق دییوب بز فقیری حق قیوسندن قووار میسکنز ؟

[] بو حکایاته منظومه محفوظ دره - اجتهاد -

بنم بیلدیکم و کوردیکم بر چوقلرک - فقط، روحاً، چولوق
چو جوغک - ادعالرینه رغماً سز دینسز و ایمانسز دکل سکنز .
و کتابلر کزدخی دینسز دکلدر، و بتون ایزلر کزده و یوردلر -
کزده دینسز و ایمانسز کیدیشی یوقدر اساساً دینسز
و ایمانسز یاشایان بر مخلوق یوقدر . سزک کی عادتاً خالق
مفکوره مقرینی و واصلینی جمله سندن بولونان اصل الدین
اصحاب نه دیزلرکی و ایمانسز لنی قوندورمه یه، کنددی حسابمه،
معظم حق دن حیا ایدهرم؛ هیچ بر مضافی مضاف الیه دن
آیرامام، و نسیا منسیاً مضاف الیه جمله اضافیه دن حذف
ایدهرم . باقی برفقیردن سزه دائم سلام، دائماً دعا، دائماً وفا .
۱۶ تشرین اول ۱۳۴۰ کوز ته - آیاصوفیه درسعلرندن

الحاج محمد جمال الدین

واصف بک - ولید بک حادثه سی

کچن آیک ، کونلک غزته لرنده مبزولاً یازیلان بو
حکایه یی تکرار ایتمه امکان و احتیاج جز یوق . یازیق که
بز آیده آنجا ق بر دفعه سویله مه یه مجبوروز .
بومسئله ده بز، بر یسوقولوغ نقطه نظری طوتیوروز؛
صحنه مظلم و ضجرت انکیز درس لر تقریر ایدیور؛ ولید
بکک قدیم یا تخته عظیم بر نسیم علاقه و تجلیل الیه محاط
اولماسی ، دیگر طرفدن بونک معناسنی آ کلامایانلرک
ازدحامی، جمهوریتک و جمهوریته استناد نقطه لری تشکیل
ایدن فکر و مفکوره لرک حال و آتیشی حقنده مظلم و فجیع
علامت لردر . ولید بکک و اصف بکه هجومی، و اصف بکک
منحصراً زینک او یونی اوینادیغندن و یا خود بر آقاده میادن
مأذون اولمادیغندن دکلدر . و اصف بکه یاپیلان هجومک،
بر سبب مضمری ده، محافظه کارلنک معبدی اولان اسقو -
لاستیک مدرسه لری قاپامش اولماسندن متولد حس انفعالدر .
اگر و اصف بک مکتب لرده دنیوی و حیاتی درس لردن
برخی اهل و یرینه عبادت و دین درس لری و یا تواریخ
خلفا درسی اقامه ایتسه یدی مدرسه لره ایکی میلیون تخصیصات
ویرسه یدی، بو حالد و اصف بک او قور بازار بیله اولمیه
بیلر وینه دنیانک متبحر و داعی بر ناظری اوله رق تجلیل
ایدیله سی ممکن اولوردی .

آلینور . شهر لر مزده نظامت یوق و قارانتق اولان
سوقاقلر آیدینلا تیلان سوقاقلرک یکر می مشی فضله . دولته
اوتوز اوتوز بش سنه خدمت ایتش اولان بر جوق معزول
ویا متقاعدلرک هیچ بر سبب قانونی به مستبد اولماق سزین ،
معزولیت ویا تقاعد معاشرلی ویرلیور . حالبوکه بومعاشر
اولاد و عیالک حقیدر . بر معزول ویا متقاعد بر محکمه حکمیله
اعدام ببله اولونسه بومعاشرلی عائله لرینه ویرلیه بدوام ایدر ؛
بوکیفی معامله ایلر بر جوق حیثیت و حیت اهلی ، جمهوریت
عهدنده کنیدیلرینی مع عائله مظلوم و مغدور حس ایدیورلر .

بونلر کنیدیلرینی اوز وطنلرند . غریب بولیورلر . منسوب
اولدوقلری دائره نك بر صورتله حقیق بر معامله سنه هر وض
ومظلوم اولان بر مأمور ایچون بر مدجاء ، بر مرجع ، بر مقام
اشتکا یوق . چونکه شورای دولت یوق . شورای دولت
مأمورلرک عدلیه سی در . شورای دولت وظائفی
ایفا ایدن و مجلس مبعوثان اعضاسی آره سندن منتخب
اولان (مأمورین محاکات انجمنی) ایسه سنه نك آلتی آینه
موجود دیگر آتی آینه غر موجود ؛ آلتی آی آچیق
آلتی آی قاپلی بر محکمه دینانک هانکی یرنده و هانکی
دورنده کورولمشدر ؛ دائره سنك عن جهل ویا عن قصد
غدر سنه اوغرایان بر مأمور ، در دینی آ کلاماق غصب
ایدیلن حقنی آلاماق ایچون مأمورین محاکات انجمننك
انتخاب اولونمانی ، مجلس مبعوثانک آچیلمانی آلتی آی
بکله میه به مجبور اولمق روح عدل وحقه صراحة مخالف
بر حال دکیدر ؟

کنج وهنوز تجربه سز حکومت جمهوریه واصف
ولید بکلر حادثه سی بیوک رانتباد و تیقظ درسی ویرسه
کرکدر . ولید بکلر بوقا ار آلتیشلر غرق اولماسی
منحصراً ولید بکلر محبوب القلوب اولدیننی کوسترمز .
اوداها مهم بر شیشی کوسته ریرکه بونی کورمک ایسنه مدمک
خسران انکیز اولابیلیر . سوائقی نه اولورسنه اولسون
بوکون شیمه ترقی ایلر محافظه کارلق چاریشیور ، ترقی وحریت
وبالخاصه حریت فکریه شیمه سنك ، هر مملکتده الک هیجانی
وجانی مقدمه الحیشی اولان دارالفنون کنجلیکی بوراده بر معتاد
ماتم انکیز و مقبری بر سکوت عرض ایتکده در .
صوریورم : نه ایچون ؟

قانعز ، که و اصف بک جمهوریت وده موقراسیا پرئسیدلرینه
ایمان شیدیدیلر متمیز بر کنج انقلابچیدر ؛ اونک بر
« اوپورتونیست » یعنی « ابن زمان » اولمادینی و آنجاق
کندی ایمان و اعتقادینک صادق بر اوشاغی اولاراق ،
معارف عمومیه نك یوکسلمه سی ایچون هر ذکا و استعداد
مراجعت ایتیه حاضر بولوندیننی میدانده در . فقط
طبیعتده آتلامه نك اولمانسنه کیسه لر چاره بولاماز .
آمریقالی میستر Devoy نك ده اسان حالی ده بونی سزلیله .
یوردی . [۱]

ممتاز فضیلتلردن بعضیلرینه ، ولید بکلر بعضی اعمال
ومناسباتنده ، رأی العین شاهد اولدیغمیزی ده سزلیله مهلی یز .
فقط بونلرک جهل سنه حاکم و غالب اولان پسیقولوجیائی
سائقلر ، حکم فرما و حکمران سائقلر قارشینسنده یز . . .
اون دورت سنه اول عدلیه ناظری ابراهیم بکه
سویلیدیکم « بومملکتده اخلال و اختلالندن قورقولا جاق
اعتقاق یوقدر » سوزندن دوندی کمی ظن ایتیه ک .
بو مملکتده و اشاغی یوقاری هر مملکتده ثابت و جهان
دوردنجه معمر اولاجاق یالکیز بر عقیده واردرکه معده
عقیده سیدر . معده نك ، شعوری و غیر شعوری بیوک
بر قدرت حس و ادراکی واردر . مشهور Schiller ک
« فیلسوفلر دنیای اداره ایتیه ییلنجیه قادار محبت
و آجلق دینانک اداره سنی در عهده ایده جکدر » سوزی
هیچ بوش دکلدر . - بعضاً معده لک فیاض دماغلردن
داها شدتلی دوشونور . انقلابلری دوشون ویا بان قمارلردن
زیاده معده لدر : اممکک اوقه سی کچن سنه بو وقت ۱۴
غروش ایدی ؛ بو سنه بیاغی اوندن اولدییی حالده قیه سی
یکرمی یدی به یاقلاشدی اوچ آی سورمه دن اوتوزی
کچه جک کورونیور ، ترامواید ، کوپروده ، واپورلرده ،
تونلده هر کون و علی الدوام خلق ویرکی ویریور . بشکرک
هر کیوسندن حکومت ۱۶ غروش استهلاک رسمی آلیر .
ورم خستیلنی غذا نقصانندن خلقی اولدوریور . ناپولیون
بوناپارت « خلقی حکومت » ربطایدن یکانه رابطه خلقک رفاه
وسعادته مظهر ایدیلیمه سی در « دیردی و بوندن داها ساده و داها
بارز حقیقت اولماز . تنظیفات و تنویرات ویرکی می مبزولا
(*) ۱۶۸ ، ۱۶۹ ، ۱۷۰ نومرولو (اجتهاد) لره ده باق .

کیده و نوزده اوزانان کوکدرده اطرافه یاییلیر. یوزده خفیف برطوپراق طبقه سی اولان یرلرده توجامان آغاجلرک یوئوبوب یوکسلیدیکنی هر وقت کوره بیلیرز. نباتات آراسنده هوادن و طوپراقدن اُک چوق عناصر غدايه آلان آغاجلردر. دیکر طرفندن یپراقلر، چایرلرک کافی درجهده اولمدینی یرلرده حیوانلر ایچون اُک فائده لی بر غدا در. زراعت عادیهه مساعد اولمایان ویا اصلاحی اوزون و یویوک فدا کارلقلره احتیاج کوستردن یرلرده آغاج یتشدریله جک اولورسا، بونلرک اودونندن مهم استفاده لر تأمین ایدیلدکن باشقا یپراقلردن ده حیوانلر ایچون چوق فائده لی بر غدا چقاریله بیلیر. آغاج یتشدریلر یرلرده زراعت نقطه نظرندن نه کی فائده لر کوروله جکنی اولکی محضره مزده سویله مشدک. آغاجلردن طوپراغه دوشن یپراقلر چورودکن صوکرک پک فائده لی عناصر انباتیه وغدائیته تشکله خدمت ایدر. حیوانلره یدیرلمک ایچون داها اول قوپاریلان یپراقلرده کوریه یی چوغالدر و طولانیسیله طوپراقلرک ایلا شوب قوتلنمه سنه یارديم ایلر. کوره حالته انقلاب ایدن عناصر معدنیته نك طوپراقده داها فائده لی اولدیو معلومدر. برحق تلیکده اوتک مقداری نه درجهده چوغالیرسا، اُت، سوت، کوره و یوک کی حاصلات حیوانیهده اونسته آرتار و یوده بویوک بویوک استفاده لر تأمین ایدر. مثلاً، ارن ده نوملک بریره یدیشر مترو آچیه اغنده دیکله جک طوت آغاجلردن سنوی اون بش بیک اوقه دن زیاده یاش یپراق آلینا بیلیر. بو آغاجلر داها صیق اولارق دیکیلیر و کایشی کوزل بر صورتده یتشدریله جک اولورسا، عادتاً بر طوت صنعی چایرلنی وجوده کلیر و اون دونوم بر یردن هر سنه یکریمی بیک اوقه یپراق آلینیر.

خلاصه، مملکتیمزک زراعتیه مساعد اولمایان یرلردن استفاده ایتمک ایچون بورالرده مختلف جنس و آغاجلردن اورمانلر یتشدریمک دایماً ممکندر. موجود اورمانلر منی محافظه ایتمک و بونلردن فنی برطرزده استفاده ایلمک چاره لرینی آراقله برابر یکیدن اورمان یتشدریمکده حکومتک سیاست زراعتیه سنده اُک مهم بر موقع اشغال ایتمه لی در. اوزمان، بر ایکی محضره زراعتیه مزده صایدیغمنز منفعتلر

اُک ذی و عرفانی کسبلر مزدن اولان سابق داخلیه ناظری احمد فرید بکک شخصنده کیمه ونیه هجوم ایدیلدیکنی آکلایان اولمادی. بودفعه واصف بکک عزوم و مجدد شخصنده هجومه معروض اولانک کیملرونه اولدینی - رجا ایدرم - آکلایلیسین.

ع. ج.

محضره زراعتیه :

۱۴

اورمانلره ویریلن ضررلر

[دوام]

زراعت عادیهه الیریشلی اولمایان بر چوق یرلر واردر، که بورالرده پک کوزل اورمان یتشدریله بیلیر. اُک فنا طوپراقده بیله طوتوب بویویه جک بر ویا متعدد جنس آغاجلر واردر. هان عمومیتله آغاجلرک طرز تشکلری دیکر نباتات مزروعیه نسبتله، ائی کوتو بوتون طوپراقلردن وبری برینه بکزه مهین اقلیملردن داها زیاده استفاده ایتمیه الیریشلی در.

بوساده بوکون آناطولینک زراعتیه الیریشلی اولمایان یرلردن واسع اورمانلر یتشدریمک امکانی واردر. نهایت اون بش، یکریمی سنه دن عبارت بر زمانده بوتون مملکتی اورمانلره قاپلامق اُک قولای برایشدر. وقتیه دوردوئجی اوردو مشیری ذی پاشا، بر قاق سنه طرفنده ارزنجانده کوزل آغاجلر یتشدریمیه موقی اولمشدی. بر آراق ارضروم والیکنده بولونان رؤف پاشا مرحوم ارضرومه یاقین بریرده، (گز) دینیلن موقعده بر فدانلق وجوده کتیردی و صوغانلی طاغلی روسیا طرفنده قالدقن صوکرک اورمانلر قدن کورولان بی نه یاهه مشکلاته چاره ساز اولق ایستدی. ایستانبوله عودتده، ارضروم اقایمیه استیناس ایده بیله جک آغاجلرک تخمیلردن کندیسنه بر قاق چووال طولوسی تخم کوندرمشدم.

نه چاره که، مرحومدن صوکرک برینه کلنلر بوفائده لی ایشده دوام ایته دیلر. پاشانک تشبیهده اونودولوب کیندی! آغاجلرک هان هر اقلیمده و ائی کوتو بوتون طوپراقلرده یتیشه بیلدیکنی سویله مشدک. آغاجک کوی چوقده رین